

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΑΤΟΛΗ

‘Ο Ναπολέων ήτο πράγματι φιλέλλην και εις τα μεγάλα του σχέδια της διαμορφώσεως των κρατών του κόσμου εβρίσκε ποτέ θέσιν και ένα σχέδιον ελληνικόν από άγανάπης προς την Έλλάδα, ή από την φιλοδοξίαν να γίνη ελευθερωτής της ;

Μοναδική πηγή δι’ εκείνους που θα ήθελαν να ήτο αυτό ακριβές είνε ολίγα γραμμάτι του ίδιου εις τό «Μεμοριάλ της Άγίας Έλένης» υπό ημερομηνίαν 10—12 Μαρτίου 1816.

‘Η Έλλάς περιμένει ένα ελευθερωτήν !... Αυτό θα ήτο ένας ωραίος στέφανος δόξης. Θα ενέγραφε τ’ όνομά του διά παντός κοντά στα όνόματα του Όμήρου, του Πλάτωνος, του Έπαιμεινάδα. Δέν ήσουν μαζράν... Όταν κατά την έκστρατείαν μου εις την Ιταλία έφθασα μέχρι των άκτων του Άδριατικού, έγραφα εις τό Διευθυντήριον ότι είχα κάτω από τα μάτια μου τό βασιλείον του Άλεξάνδρου. Άγχοτερά ανέπτυξα σχέσεις με τον Άλη πασάν. Και όταν μάς κατέλαβαν την Κέρκυραν θα εσχηκαν έκει πολεμοφοδία και πλήρεις έξαρτήσεις για ένα στρατεύμα από 40—50 χιλιάδων άνδρων. Επρόντια να χαραχθούν οι χάρακι της Μακεδονίας, της Σερβίας, της Άλβανίας.»

‘Ο καρφωμένος εις την Άγιαν Έλένην αυτός έλεγε θυμηθή τι δέν ειχε κρίσει. Άλλ’ αυτά τα συγκινητικά λόγια μοιάζουν λίγο με τους θλιβερούς ορβασμούς γέροντος που μάς λέγει τι θα ήτο ικανός να κρίνη αν έγινετο το θαύμα να έναγκασιή την ζωή του εκ νέου. Αύτός ό στέφανος της δόξης δέν είνε ήλεκτροίσι τον Ναπολέοντα άρκετά κατά την μαζράν μεγάλην δούσαν του διά να τον άποκτηί, όπως μπορούσεν. Δέν ήτο ό Άλέξανδρος που κατέληγεν από τον θάνατον εν φ’ άκομή εύρισκετο εις τον δρόμον του, διά να σκεπτόμεθα τι θα ήτο δυνατόν να κρίνη άκομή. Δέν ήτο ό Ίουλιανός ό φθάσας έντός ένός και ολίγων μηνών διά νικηφόρον προέλασεως από των Παρισίων διά της κεντροφάς Ευρώπης μέχρι της Περσίας διά να θεωρούμεν ότι από τό μέγα έργον του δέν έπρόφρασε να γίνη παρά τό όλαφα.

‘Ο Ναπολέων από του 1813 είχεν ήδη συμπληρώσει τό κατακτητικόν του έργον. ‘Υπήρξε μάλιστα ό μόνος κατακτητής που επέζησε του πολιτικού και πολεμικού του θανάτου. Αύτός ό ίδιος εν φ’ άκομή έλαμπε επί του θρόνου του όμολόγησε ότι ειχε ανάγκην γαλήνης. Και ευνείχε τους πολέμους από του 1813 όχι πλέον διά να προσπορισθή και άλλα, αλλά διά να επιτύχη αυτήν την γαλήνην, που του τέν η ηνοούντο. Έως τότε ή Έλλάς σκεδόν δέν τον άποχώρησε. Είς την Αιπειράν άφιόδα των πολεμικών του κατορθωμάτων διαβάζομεν έκτυπα όνόματα χωρών. ‘Ιταλία, Αίγυπτος, Συρία, Δαλματία, ‘Ισπανία, Γερμανία, Βιέννη, Ρωσία. ‘Υπάχει άκομή και «στρατιά της Άγγλιας». ‘Ελλάς δέν ύπάρχει. Και δέν ήτο δυνατόν μετά τό 1813 να ύπάρξη. Τό Βασιλεύ κατέρωψε άπλώς ένα κολοσσόν που ειχε χάσει πρό πολλού την δύναμίν του.

‘Η συγκίνησις πρό του θεάματος του βασιλείου του Άλεξάνδρου ήτο συγκίνησις κατακτητού. Αί σχέσεις του με τον Άλη πασάν, άσφαλώς δέν απέβλεπαν την Έλλάδα. Αί διαπραγματεύσεις του τουλάχιστον με τον τύραννον της Ηπειρού είχαν άμεσον σχέσιν με τās συνεχιζόμενας τότε έκστρατείας και εις την κεντροφάν Ευρώπην και κατά της Ρωσίας. Από τά έγγραφα του άπεσταλέμενου του εις τήν Ίωάννινα (Άρχον Τουρπέν νε Μοντιύ περί του όποιου έγγραφωμεν ιδιαίτερον άρθρον εις προηγούμενον τευχός του «Μπουκέτου» έξέγεται κυρίως ότι ό Ναπολέων ήθελε να δημιουργήση διά τήν βοηθείαν του Άλη γαλλικόν βυζαντικόν μέτωπον κατά των άπειλητικών Ρώσων. ‘Όσον περι των πολεμοφοδιών που είχαν άποθηκευθή εις την Κέρκυραν έκείνο περί του όποιου μάς πληροφοροει ή ιστορία είνε ότι ήτο βάσις γαλλική. Γαλλικά στρατεύματα έμάχοντο ήδη εις την Δαλματίαν και ή μεταξύ των ανατολικών Ιταλικών άκτων και των ελληνικών θάλασσα ήτο τό κλειδί του όποιου ηγωνίζοντο να γίνουν κίριος οι Άγγλοι και οι Γάλλοι. Άλλως αί άποθήκαι της Κέρκυρας ήτο φυσικόν να είνε πλήρεις, άφού ή Έστία νησος εύρίσκετο υπό την γαλλικήν κατοχήν, ή οποία δέν ήτο δυνατόν να είνε ήτχος άφού ηνωχλείτο από τās ρωσικάς και τās άγγλικάς βρέμεις.

Οι άγαθοί και φιλελεύθεροι επανήνσιοι θερμαινόμενοι από τās ελπίδας που ειχε γεννησι εις τους δούλους λαούς ή γ αλλική έκστρατείας έβλεπαν πρόγιναι εις τό πρόσωπον του νικητού της έκστρατείας της Ιταλίας ένα ελευθερωτήν. Και τούτο ξεδηλώθη όταν ό Εόγνεμος Μπαοραγι ό ύπός της Ίωτηφίνας και ύπασπιστής άκομή τότε του Ναπολέοντος, έπισκέφη την Κέρκυραν κατά διαταγήν τήν μεγάλην στρατιάτου του εντός μετά την συνθήκη του Κάρολου-Φόρμιο. ‘Ο Μπαοραγι έφθασεν εις την Κέρκυραν κατά την ήμεραν της εορτής του Άγιου Σπυριδόνος. Οι Κερκυραίοι έθεώρησαν την άφιξιν του Γάλλου στρατηγού ως θαύμα του Άγιου και ωργάνωσαν προς τιμήν του Μπαοραγι εορτήν πατριωτικήν και

στρατιωτικήν προς πανηγυρισμόν των μεγάλων νικηφόρων γεγονόντων του γαλλικού στρατού. Άπεφάσαν μάλιστα την άποστολήν δύο βουλευτών προς τον Βοναπάρτην διά να του έκφάσουν την εύγνωμοσύνην του λαού και την μετά την ύπογραφήν της συνθήκης ύψωσιν εις την Κέρκυραν μάς τετραγωνικής πυραμίδος προς διαιώνισιν της άναμνήσεως αυτής της εποχής.

‘Ο στρατηγός Τζεντίλι έδέχθη κατά την 26ην Μαρτίου 1797 οδηγίαν παρά του Βοναπάρτου να κολακεύη τό αισθήμα της άνεξαρτησίας των κατοίκων και να τους όμλήη περί Έλλάδος, περί Άθηνών και περί Σπάρτης, αλλά κατά τον αυτόν σχεδόν έστελλε από την Γένουαν έκθεσιν προς τό Διευθυντήριον, μυστικήν φυσικά και όχι προσωριμένην να δημοσιευθή, εις την όποιαν έγραφε μεταξύ άλλων :

‘Όσο έμεινα εις την Ίταλίαν, έπέζητησα να δώσω εις τους καλούς μας φίλους τους Τούρκους άποδείξεις των φιλικών αισθημάτων που έχει ή δημοκρατία δι’ αυτούς. Από τότε που κατέχομεν τās διαφόρους νήσους του Ίονίου όχι μόνον έτύχημεν καλής υποδοχής εκ μέρους του Άλη πασά των Ίωαννίνων, του πασά του Σκουταρι, των Τούρκων της Πελοποννήσου και του ίδιου του διβαίου, αλλά δεικνύον ευχαριστίαν εις κάθε ευκαιρίαν να μάς κάνουν να γνωρίζομεν την έντελώς ιδιαιτεράν εκτίμησιν που εχουν διά τους Γάλλους. Έκτός της άσφαλους προστάσιος που θα εδθή τό έμπόριον της Άνατολής με τās νέας κατοχάς που πρόκειται να επιτύχομεν, θα γίνη δεκτόν από πλέον από τους διαφόρους ύπηκόους της Πύλης με θέασις έντελώς έξαρτηκήν.»

Και ταυτοχρόνως ό Ναπολέων διάταξε να ελευθερωθούν όλοι οι Τούρκοι δούλοι, οι ευρισκόμενοι εις τās γαλλικάς γαλιέρας.

Τά όγκώδη «Άπομνημονεμάτα» ές άλλο του στρατηγόου Μαριόν του δούκος της Ραγούσης, ό όποιός θα έπρεπε να είνε ό περισσότερο πληροφορημένος διά την ανατολικήν πολιτικήν του Βοναπάρτου, και ως άρχηγού και άρχος της στρατιάς της Ιταλίας καίως αυτοκράτορος άκολούθως δέν παρέχουν κανέν έδαφος διά να στηρηθή ίσχυρισμός τις και πιθανός άκομή περί διαδέσεως του Ναπολέοντος ύπερ της Έλλάδος, ή όποια αν ύπρχε θα έπρεπε να εκδηλώθη από τον παντοδύναμον άνδρα διά πολιτικής και στρατιωτικής ενεργείας.

‘Ο Ρήγας ήλιπε πολλά από τον Ναπολέοντα. ‘Η γαλλική επανάστασις, την όποια άποδέχεται ως ελευθερωτικήν δι’ όλους τους ύποδούλους λαούς, ειχε φλογίσει την ψυχήν του ήτχημικος της ελευθερίας. ‘Επίστευε ότι ό Βοναπάρτης ήτο ό ήρωικός βραχίονας μιας επαναστάσεως τούτατης, εν φ’ εκείνος άπλώς διεξήγε νικηφόρος έφ’ ενός μετώπου τους πολέμους της, από την επιτυχίαν των όποιων έξηστότα ή στερεώσις της δημοκρατίας. ‘Η ιστορία απέδειξε ότι της επαναστάσεως εκείνης φώτος και μέγας άνατροπος ήτο ό Βοναπάρτης, ό όποιός ήλλαξε ταχύτητα τους ερυθρούς σκούφους με τά αυτοκρατορικά του βμβήματα. ‘Επί των ένώνων χωρών ές άλλο του όπου έπέρασε νικητής και ως ελευθερωτής και άρχος, ήσκησε βίαν δυναστικήν καταλύσαν προήγματι και τās όλίγας ελευθερίας των όποιων άπήλθουον προηγούμενας. Τό εκά-

Ναπολέων ε Α’.

μεν εις την Ίσπανίαν, εις την Όλλανδίαν και εις αρκετάς χώρας της Ιταλίας. Μήπως δέν κατέλυσε την ελευθερίαν της Βενετίας, της όποιας τους καλλιτεχνικούς θησαυρούς τους έσώλησε κυριολεκτικώς ; Είχεν απαγάγη από την ιστορικήν πόλιν πίνακας, βιβλία, χειρόγραφα και όλόκληρα πλοία αντίλαβον κατά την τελευταίαν στιγμήν να μεταφέρουν εις την Γαλλίαν τους τέσσαρας ίππους της ‘Αρμενίας, τους λέοντας και τās δέκα όρειγαλινούς πύλας του Άγιου Μάρκου και άλλα μνημεία. ‘Ο Ούγος Φώσκολος, αυτό τό όρασιόν άνυπότακτον πνεύμα, θρηνών την θλιβεράν μοίραν της Βενετίας και την απογνώσιν της την καταλόγησι εις τās «Τελευταίας έπιστολάς του Άκάρου ‘Ορτις» εις εκείνον που ήθελε να λέγεται ελευθερωτής της Ιταλίας. Από την ιστορίαν του Ρήγα όπωσδήποτε δέν γνωρίζομεν παρά μόνον τās αντίληψεις του Έλληνος Βάρδου διά τον Ναπολέοντα και όχι τās ίδεας και τās αισθημάτων του τελευταίου του οπιδιότην της Έλλάδα. ‘Η σύλληψις και ή θανάτωσις του Ρήγα έστέρησε την ιστορίαν της εκδηλώσεως των πραγματικών και σοβαρών διαθέσεων του γάλλου κατακτητού. Είς τās προτάσεις του Ρήγα ό Ναπολέων θα έξέθετε τās άποφάσεις του ως προς την Έλλάδα.

Έκείνο που μένει άναμφισβήτητον είνε ότι ό Ναπολέων ούδέποτε έθιξε τους Τούρκους. Και διά να ή επιζήρη ή τιποτε τό έχθηκόν άπέναυι του Σουλτάνου, θα είληθ ήτοι δέντό ήθέλωσε, ή δέν τό έθεώρει έπωφελές διά την Γαλλίαν. Έως προς τās αισθημάτων του αν ξεδηλώσε πλλάκτας την στογήν του προς τους Έλληνας τους όποιους ειχε στρατολογήσει εις τās νήσους,τόσον του Ίονίου, όσον και του Άρχιπελάγους, δέν έδειξε όμως και έχθρότητα προς τούς Τούρκους. ‘Υπάχει μάλιστα εις την ζωήν του έπεισθόδιον χαρακτηριστι-

κόν, αποδεικνύον ότι δεν τον ενοχλούσε ούτε η διαβίωσις ἐν μέσῳ τῶν Τούρκων. Πλείστοι ιστορικοί και μεταξὺ αὐτῶν και ὁ Γ. οντέν ἀναφέρουν δι' ὄλιγον μετά τὴν ἄλωσιν τῆς Τουλῶν δταν μετά τὴν θανάτωσιν τοῦ Ροβερτιέρου ἀνεκλήθη εἰς τὸ Παρίσι δοῦν ἔμνε ἐκτὸς ἐνεργείας, παρηγκωσιμένος και ἀνευ χρημάτων ἐσκέφθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Κων/πολιν και νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν Σουλτάνον ἀναλαμβάνων τὴν διοργάνωσιν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. Τοῦτο σημειώνεται και ἀπὸ τὸν Γκοντέν και ἐπικυροῦται μὲ τὸν ἀδθαντικώτερον τρόπον ἀπὸ τῶν βαρῶνον ντὲ Β., τὸν δημοσιεύσαντα «Μυστικά ἀπομνημονεύματα διὰ τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτην» ἐκδοθέντα εἰς τὰς Βρυξέλλας δταν ἀκόμη ὁ μέγας Κορσικανὸς ἔζη. Ὁ β. ρόνος ντὲ Β... ἀνῆκε εἰς τὸν κόσμον τὸν περιστοιχίζοντα τὸν Βοναπάρτην, ἔζησε κοντὰ του και γνωρίζει ὅλας τὰς πράξεις του.

Τὸ ἱστορικὸν εἶνε τὸ ἔξῃς. Ὁ Βοναπάρτης θεωρούμενος ὑποπτος ἀπὸ τὸ Διευθυντήριον, ἐγκαταλειμμένος, ἐπιτηρούμενος ἀπὸ κάθε δυνάμιν και ἐφοσκόμενος εἰς σκληράς οικονομικάς συνθήκας, ἐσκέπτετο νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Γαλλίαν και νὰ καταταθῇ εἰς ἕξνον στρατὸν. Κατ' ἀρχάς ἐσκέφθη τὴν Ἰο-ανίαν. Ἀλλ' ἐκεῖ δὲν ἐνδιεδρόμενος διὰ τὰ στρατιωτικά πράγματα. Εἰς τὴν Γερμανίαν θὰ εἶχε πολλοὺς συναγωνιστάς. Ἐνῶ λοιπὸν ἐφοσάτο εἰς τὴν ἀπορίαν τῆς ἐπιλογῆς ἐνὸς τόπου, ἕνας φίλος του Ἀγγλος, ὁ Μπλινκαμμ τοῦ ἐπρότεινε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Τουρκίαν.

— Ἀφῆσε τὴν Εὐρώπην, τοῦ εἶπε. Τραβήξου στὴν Κωνσταντινούπολιν. Θὰ εἶ συστάσει τοὺς συγγενεῖς μου ἐγκατεστημένους ἐκεῖ. Τὸ ἔμποριὸν ποὺ κάνουν τοὺς ἔχει εἰς σχέσεις μὲ πρόσωπα ἰσχυρά τοῦ σουλτανικοῦ στραγίου. Ἴσως ἐκεῖ θὰ γίνῃ ὁ δεύτερος τόμος τοῦ Μπὸννεβαλ.

(Ὁ Μπὸννεβαλ ἦτο περίφημος τυχοδιώκτης τοῦ 17ου αἰώνου. Γάλλος συνταγματάρχης κατέφυγε εἰς τὸν ἀστροικῶν στρατὸν δοῦν ἐπολέμησε κατὰ τῶν Γάλλων ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Εὐγένιον και τέλος κατέφυγε εἰς τὴν Τουρκίαν δοῦν ἐξισλαμίσθη και ἔγινε στρατηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ μὲ τὸν τίτλον Ἀχμέτ πασάς).

Ὁ Βοναπάρτης ἐνθουσιᾶσθη ἀπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ Μπλινκαμμ και τοῦ εἶπε μὲ χειραψίαν ἐμφωμοσίσης.

— Εἶνε μὲ ἀληθινῶ, και πολὺ μεγάλη ὑπηρεσία ποὺ μοῦ προσφέρετε, Μπλινκαμμ. Θὰ πάω στὴν Τουρκίαν. Οἱ Τούρκοι ἀπὸ στρατιωτικῆς ἀπόψεως βοίσκονται μεταξὺ τῶν τελευταίων λαῶν. Τὰ λίγα ποὺ ἔξρουν τὰ ὀφείλου εἰς Γάλλους καταπισθέντας και δυστυχεῖς ὅπως ἐγὼ. Αἱ λοιπὸν ἕνας Γάλλος Κορσικανὸς θὰ τοὺς ἐκπολιτίσῃ, θὰ τοὺς παντρέψῃ μὲ τὴν εὐρωπαϊκὴν τακτικῇ. Θὰ τοὺς κάμω νὰ κερδίσουν τρεῖς αἰῶνας γιὰ νὰ φθάσουν στὸ ἕψος τῶν ἄλλων ἔθνων.

Εἶπε πολλά. Ὁ διάλογος εἶνε μακρὸς. Ἡ ὁμιλία ἔγινε εἰς τὸν κῆπον τοῦ Παλαί—Ρουαγιάλ και ὁ Βοναπάρτης ἔφυγε μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀδειαν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Γαλλίαν. Τὰ ἐπακολουθήσαντα ραγδαίως τότε γεγονότα ποὺ ἀποκατέστησαν τὸν δυσχεροῦσθημὸν στρατηγὸν και τὸν ἔδωσαν ταχύτατα τὰς ἐνκαρίας νὰ γίνῃ δικτάτωρ τῆς Γαλλίας, τὸν ἔγαμαν ν' ἀναθεωρήσῃ πολὺ γλήγορα τὴν ἀπόφασιν νὰ παύσῃ τὸν ὄβολον ἐνὸς Μπὸννεβαλ.

Αὐτὰ ἔγιναν τὸ 1793. Πέντε μόλις χρόνια πριν ὁ Ρήγας σκεφθῇ, οἱ ὁ Βοναπάρτης τὸν δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐλευθερωτῆς τῆς Ἑλλάδος.

Πιθανὸν τὰ ἐκτεθειμένα ἀνωτέρω στοιχεῖα νὰ μὴ εἶνε ἐντελῶς εὐχάριστα διὰ τοὺς ἐπιδικονοῦσας τὴν ἀνεύρεσιν φίλων τῆς Ἑλλάδος και ἐκεῖ ποὺ δὲν φαίνονται νὰ ὑπάρκουν. Ἀλλ' ἡ παραποσίσι τῆς ἱστορίας κατὰ τρόπον ὅστε νὰ κολακεύονται αἱ ματαιοδοξίαι τῶν νεωτέρων ὁμοιάζει μὲ τὴν προσπάθειαν ἐκείνων ποὺ ἐπιδιορθῶνουν και συμπληρῶνουν παλαιὸς πίνακας, διὰ νὰ προσαρμόζονται εἰς τὰ σύγχρονα γούστα ἐνῶ δὲν ἐπιτυγάνουν τίποτε ἄλλο παρά νὰ καταστρέφουν τὴν γνησιότητά των. Τὸ ὀσαφλέστερον εἶνε τὸ νὰ δύνανται κανεὶς ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἡ συγκρίσις ποὺ προκαλεῖ τὴ ἀλήθεια εἶνε ἡ ἡμιστέρα και ἡ γομφωτέρα ὁλων.

Δ. Α. Κόκκινος

ΤΟ ΤΣΟΥΓΚΡΙΣΜΑ

Παραπονέθηκε κάποτε ἡ ἀκοχὸν ἄνθρωπο, γιατί κ' αὐτῇ, ὅπως κ' ἡ ἄλλες αἰσθησεις, δὲν καταλαβαίνει τίποτε, δταν αὐτὸς πίνει κανένα ποτό.

— Μὲ τὴν ἀφή, τοῦ εἶπε, πίνεις τὸ ποτῆρι, μὲ τὴ γεύσι γεύεσαι τὸ ποτό, μὲ τὴν ὄρασι τὸ βλέπεις και μὲ τὴν ὄσφρησι τὸ μυρίζεις.

Ἀναγνώρισε ὁ ἄνθρωπος τὸ δίκην της και ἀπὸ τότε ἀποφάσισε νὰ τσουγκρίζῃ τὸ ποτῆρι του δταν πίνει γιὰ ν' ἀκούη και ἡ ἀκοχὴ και νὰ ἰκανοποιεῖται.

Παν. Καμπ.

ΟΙ ΝΕΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΜΑΣ

Ἀθροῖα καταφθάνουσι εἰς τὰ γραφεῖα μας αἰτήσεις ἐγγραφῆς νέων συνδρομητῶν.

Ὅτω ποδὸ ἡμερῶν ἐνεγράφησαν και ἀνανέωσαν τὰς ἐγγραφὰς των οἱ κάτωθι :

- Στ. Γαλιανάκης, Ἀρ. Παπαγεωργίου, Ἑλλῆ Ἰακωβάτου, Νικ. Γκίκας, Ὁλγα Κτεν., Δημ. Σαρκοῦλης, Α. Δελτινένης, Κ. Βορμετῆς, Ἐγγιν. Δανίας, Γιάννα Ἀντωνιάδα, Μαρία Ἀλεξέτου, Γ. Φωτιανός, Γ. Μιχαλακίλης, Μήτσος Καρατζῆς, Α. Χαρίτος, Ι. Κωνσταντοπούλος, Θ. Κουτσοδημητρίου, Γ. Σακοπούλος, Γ. Τσιμπούλιας, Μαρία Μπαμπούνακη, Μ. Μπούνης, Ἀναστασία Κασάπη, Σ. Σπηλιόπουλος, Β. Συμπέτροφ, Κατίνα Μπουντακη, Μιχ. Μασιγκάκης, Ἰγνάντιος Βολιπέλης, Μαρία Μεταξοπούλου, Μαρία Μανουῖου, Γ. Σκαρδάς.

ΠΡΙΜΑ Ο ΚΑΙΡΟΣ

Πρῆμα ὁ καιρὸς· και τὸ παντὶ μου ἰσῶρω νὰ ξανοῖσω
Τὸ πέλαγος, ποὺ ἡ γαλήνη γαλήνη εἶχε στροπὸ
Και λέω Νεράιδες ὀδίνες στὰ πλάτια του νὰ ὀμῶς
Και λέω Νεφροῦδες τοῦ γυαλοῦ ὁ κύμα φτεροῦ.

Τὸ λιμανάκ' εἶνε καὶνὸς και πλάκα ἡ σγαλιά του
Λές ἡ ἀγκυρα τὸ νύχι της μοῦ εἶργει στὴν καρδιά.
Ἦ, οἱ Φλοῖσοβοὶ του μοῦ δίνουσι φιλάκια ἐνὸς θανάτου
Κ' εἶνε ἡ βαρκούλα μὴμὰ μου ὀμὰ στὴν ἀμμουδιά.

Πρῆμα ὁ καιρὸς· και τὸ κουπὶ σκαρῶς δὲ θὰ σκλαβώνει,
Μηδὲ τὸ δοῦμι στὴ φωνιά θάναθι τοῦ χροῦ.
Τὸ γραγαλάκι πρόσχαρο στὸ πέλαο θὰ φτεροῖ
Πουλάκι στὴν ψυχολία μου τὸ ὄρατον Καλοκαιριοῦ...

[Τραγοῦδι τῆς Ἀκροπολιῆς] Γιάννης Περγιαλίτης

ΠΑΡΑΚΑΛΙ

Τὴ νύχτα νύχτα τὴ βαθεῖα μὴν παίζεις τὸ καλάμι.
Γιομίζει ὁ λόγγος στέγαγμα, γιομίζει παραπότι,
γιομίζει ἡ στροτά ὀλο ἀπ' ἀγοῖς και τὸ καλὴρὶ γῆρα.
Και γὰ τ' ἀκούω ἀχόσγαρα και λαρομὸ δὲν ἔγω.
μὲ κροῖσι ὁ πόθος σὺγκομη και μέσα μου ὀλα τοῖμον.
Και γὰ ἡ ψυχὴ μου ἀνίει με και ὀχίεται μὲ τὰ ὀνα.
Γιὰ ὀσκι, στῆζει μου ἡ καρδιά, γὰ πῆγει με εἰς κλάμα.
Μόνος ἀλλάγα ἄ βοίσκονται με και δὲ βοίσκονται τοῖσῶ.
Ἀπὸ μακριὰ οἱ συντηροῦ κ' ἀπὸ μακριὰ οἱ τοῖσῶ,
ἀκούω με τὸν ἀγοῦ σου ἀπὸ και τὸν καρδιοπαλιμὸ μου,
μὰ μὲ τ' ἀκούω ἀναγαλλῶ και σγοροβῶνω ὡς κείνα.
Και τὸ φροσφολλάγημα σκίονε τὸ λογομὸ μου
και πέρα στὰ βροχόκορφα τὸν πάει, ποὺ κάποιου δεῖλι
ο' ἀγνάντερα πρώτη βοῖα τὰ πράτα ποὺ σαλῶγα.
Και τότε πάει ἀπόσπασα κατὰ τὸ πανηγύρι
ποὺ ἡ ὄρη σου εἶταν θάμπερα μ' ἡ λεβεντιά σου θάμπα,
και ποὺ μὲ τῆραςε βαθιά και χόρνεε ἡ καρδί μου
και ποὺ τὰ μάτια σου ἐλαμπα ὀσαν τῆς μέρας τ' ἄστρο.
Πῆγε στὰ ὀκότα νὰ σουράς, πῆγε νὰ μὲ πιατάξῃς.
Ἄσε νὰ γείρω ἕνα βραδι, νὰ με καδέρηῃ ὁ πῆπος
και μὲ οὐ κάποιου ὀστρο γλῆκα νὰ ὀσὸ συντήρω,
τὴ ἔγω καιρὸν ἀμέτρητο τὰ μάτια μου νὰ κλείσω
και ἔστροπῶν πῶσα νυχιά μαζί μὲ τὴν ψυχὴ μου.

Ἄ! ἡλήμνη πλανητικὸ κ' ἀπόστρομο ἡροσκόπι
οἱ ποὺ περῶσι τὴ λαγκαδιά καθὸς και τὴν καρδιά μου
ν' ἀσκῶνεῖς καθὲν ἐνοσθία και τὴν προῖ μου ἀκόμη
και ποὺ σκορπῶσι τὴ ὀσασπία ὡς τὸ ἀνασασομὸ μου,
δὲ θέλω πῶ ν' ἀκούγω οἱ γιαι ποὺ ὀθνεῖ ἡ πύτη.
Μὰ ἡ πύτη 'ναι γιὰ με γλυκαῖ, τ' εἶνε ἡ γαυὰ τῆς πλάσης.
Τ' εἶνε τὸ ὀσδο τοῦ κορμοῦ, τῆς ζῆσης εἶν' τ' ἀυτίου.
Τὴ νύχτα νύχτα τὴ βαθεῖα μὴν παίζεις τὸ καλάμι.
Γιομίζει ὁ λόγγος στέγαγμα, γιομίζει παραπότι,
γιομίζει ἡ στροτά ὀλο ἀπ' ἀγοῖς και τὸ καλὴρὶ γῆρα,
γιομίζει και ἡ ζωοῖα μου πῶσῶ και πέρα ἀγῆρας.

[Βουνα και Κῆμποι] Ρηγῆς Γκόλφης

ΕΥΤΥΧΗΣ ΑΠΑΘΗ

Βγαίν' ἀπ' ἐδῶ ποὺ πουλοῦν τὸ κρασί;
Λόγμει, περὶδρομος ποὺ ὀαι και οἱ!
Ὅλ' ἀλλογαμένα δεξιά και ἔσθρα,
τῆβαλες, φανίει ἀπόψε σταθρά.

Κῆτι, φεγγάρι, δὲν εἶνε ὀσοστό;
Τὸ 'ναι σου μάτι πῶς εἶται κλειστό;
Πάλε μὴν τὸ 'τσοῦζες κ' εἶσαι στυοῖ;
Ἄ!, γέρο σὺντροφε, εἶν' ἐντροσί.

Τι 'ναι ποὺ βλέπω; καλὲ κ' οἱ φανοί!
Κάποιος θαρροῖς παλαβὸς τοὺς κροῖει
ἄλλος σταβῶνει και ἄλλος κνιῶ
εἶνε, τὸ βλέπω, πωμένοι καιά.

Ὅλ' ἄνω κάτω! πῶς τώρα ἐγὼ
μόνος ἐδῶ ηστικτικὰ θὰ βῶ;
Γύρω, μὸδ λῆει μὰ γῆρα χροσί,
πάλιν ἐκεῖ ποὺ πουλιὰν τὸ κρασί.

[Τὰ Ἄσματα] Ἡλίας Ταντακλίδης